

Motion till riksdagen 2005/06:Fö232

av **Martin Andreasson (fp)**

Själavården i försvaret

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om åtskillnad mellan stat och religion inom Försvarmaktens område.

Motivering

Den svenska försvarsmakten har under århundraden haft en religiös koppling. Redan år 1545 beordrade Gustav Vasa att det skulle finnas präster inom försvaret. Uppgiften var primärt att stödja stridande män samt att ge dem ”en gudfruktig uppfostran”. Under de kommande århundradena fram till 1900-talet fanns det hela tiden präster med i försvaret. Det gällde såväl under utbildning som under strid.

Från 1900-talet reducerades statens intresse för att försvaret skulle ha präster i sin organisation. Efter första världskriget gavs i stort sett inget bidrag för att försvaret skulle kunna hålla sig med präster. Under 1930-talet motionerade ärkebiskop Nathan Söderblom om att försvaret behövde prästerliga resurser. Detta blev verklighet under andra världskriget, då försvaret hade som mest 77 präster eller pastorer.

Utgångspunkten för dagens arbete inom försvaret med s.k. själavårdsfrågor är den grundlagsfästa religionsfriheten. Det är givetvis viktigt att säkerställa att Försvarmakten tillgodoser de behov som finns bland personal och värnpliktiga när det gäller möjlighet till religiös utövning.

Lika viktigt är dock att detta sker på ett sätt som bevarar en tydlig gränsdragning mellan den icke-konfessionella statsmakten och de fristående trosamfundet. Det kan konstateras att dagens verklighet inte lever upp till detta.

I dag finns det inom Försvarmakten bland annat en fältprost, en stabspastor, 23 militärpastorer samt två bataljonspastorer vid utlandsmissioner. Enligt riksdagens utredningstjänst är samtliga tjänster rekryterade ur Svenska kyrkan.

Fel! Okänt namn på

Gällande policydokument för militär själavård antogs den 15 januari 2001 – alltså efter de förändrade relationerna mellan staten och Svenska kyrkan – i form av en skrivelse fastställd av överbefälhavaren och Svenska kyrkans ärkebiskop gemensamt. I dokumentet fastslås bl.a. utformningen av olika själavårdsfunktioner inom Försvarsmakten. Policydokumentet kompletteras av ett avtal den 14 april 2004 mellan Försvarsmakten och Svenska kyrkan.

Fältprosten leder den nationella verksamheten för militär själavård. Tjänsten bekostas till 25 procent av Försvarsmakten, medan Svenska kyrkan täcker återstoden. Verksamhetsmedel täcks av Försvarsmakten. Det bör noteras att denna tjänst är en anställning inom Försvarsmakten som myndighet, men att det i avtalet fastslås att fältprosten är underställd både överbefälhavaren (i själavårdsfrågor) och ärkebiskopen (i kyrkliga ämbetsfrågor).

Tjänsten som stabspastor finns inom nuvarande högkvarteret sedan 1960 och är sedan 1964 en heltidstjänst. Här svarar Försvarsmakten helt för kostnaden. Uppgiften är att biträda fältprosten, men tjänsten har det senaste decenniet inriktats på att ta hand om Försvarsmaktens arbete med bl.a. integrations- och jämställdhetsfrågor.

Militärpastorerna, som verkar vid de lokala förbanden eller skolorna, arvo-derades fram till 1989 av Försvarsmakten. Därefter svarar trossamfunden (dvs. i dagsläget Svenska kyrkan) för tjänsterna. Respektive förband tillhandahåller däremot lokaler och lämnar bidrag till utbildning och fortbildning.

Det är principiellt mycket tveksamt att man i statlig förvaltning har särskilda tjänster öronmärkta för religiösa företrädare. På dessa tjänster läggs i dag dessutom uppgifter som inte har primär koppling till religiösa själavårdsfrågor, t.ex. jämställdhetsarbete. Jag anser att regeringen bör ta initiativ till en total översyn av försvarets arbete med själavårdsfrågor för att säkerställa att gränsdragningen mellan stat och religion respekteras.

Stockholm den 3 oktober 2005

Martin Andreasson (fp)